

Про добровільну участь

На сьогодні серед населення Тернопільщини є актуальним питання щодо недостатньої кількості набутого ним страхового стажу. Адже багато громадян досі працюють неофіційно та не укладають трудові договори із роботодавцями. Таким чином за них не сплачується єдиний соціальний внесок (далі — ЄСВ), і відповідно не зараховується необхідний страховий стаж для призначення пенсії у майбутньому. В такому випадку, з метою набуття необхідного стажу для отримання пенсійних виплат, громадяни можуть взяти добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, уклавши відповідний договір, згідно із статтею 10 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08 липня 2010 року № 2464-VI (далі — Закон № 2464).

Хто має право на добровільну участь у системі загальнообов'язкового соціального страхування та добровільну сплату єдиного внеску?

Коло таких осіб визначено частиною першою статті 10 Закону № 2464. По-перше, це члени особистого селянського господарства, якщо вони не належать до осіб, що підлягають страхуванню на випадок безробіття, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, і пенсійне страхування.

По-друге, це особи, щодо яких одночасно виконуються три умови:

- такі особи досягли 16-річного віку;
- вони не перебувають у трудових відносинах із роботодавцями-страхувальниками;
- вони не є платниками ЄСВ як фізичні особи — підприємці чи особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, або як члени фермерського господарства.

Які документи потрібно мати для укладення договору про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі — Договір)?

Особа, яка хоче взяти участь у системі добровільного страхування має подати в податковий орган за місцем проживання такі документи:

- заяву про добровільну участь або про одноразову сплату в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- копію трудової книжки;
- виписку із системи персоніфікованого обліку (довідка ОК-5);
- копію документа, що посвідчує особу, а члени особистого селянського господарства подають також документ, що підтверджує їх діяльність у такому господарстві.

Надані людиною в заяві відомості перевіряються і після підтвердження їх достовірності, не пізніше як за 30 календарних днів із дня їх отримання податковий орган укладає відповідний договір.

Термін укладання Договору

Мінімальний термін, на який можна укласти договір про добровільну участь, становить один рік відповідно до частини другої статті 10 Закону № 2464.

ЄСВ за добровільним договором сплачують щомісяця до 20-го числа місяця, що настає за місяцем, за який сплачується внесок. Сума внеску за кожен місяць дії договору **не може бути меншою** за мінімальний страховий внесок (сьогодні — не менше як 1 320 грн) та **не більшою** за максимальний розмір ЄСВ (сьогодні — не більше як 19 800 грн).

Договір про добровільну участь

Договір може бути двох видів. Перший з них — це договір про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, у випадку якщо особа в заяві зробила відмітку про бажання взяти участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування. Другий — договір про одноразову сплату в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, якщо згідно із заявою особа хоче одноразово сплатити ЄСВ за попередні періоди, у яких вона не підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню.

Одноразова сплата єдиного соціального внеску за попередній період

Договір про одноразову сплату ЄСВ набуває чинності з дня його підписання і діє 10 календарних днів.

Особі сплатити ЄСВ потрібно однією сумою протягом 10 календарних днів після його підписання. Сума ЄСВ за кожен місяць періоду, за який сплачується внесок, **не може бути меншою** за мінімальний страховий внесок на дату укладення договору, помноженого на коефіцієнт 2 (сьогодні — не менше як 2 640 грн за кожен місяць) та **більшою** за суму ЄСВ, обчислену виходячи з максимальної величини бази нарахування ЄСВ, встановленої на дату укладення договору (сьогодні — не більше як 19 800 грн за кожен місяць).

В яких випадках можуть відмовити в укладенні такого договору?

Уповноважений орган відмовляє в укладенні Договору відповідно до частини сьомої статті 10 Закону № 2464, якщо особа:

- підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;
- не відповідає вимогам щодо осіб, які мають право на добровільну сплату єдиного внеску;
- подала неповні або недостовірні дані;
- раніше уклала Договір, дію якого не припинено;
- бажає укласти Договір на термін, менший ніж один рік (не враховуючи договорів одноразової сплати).

Чи є підстави для дострокового розірвання Договору?

Можливість достроково розірвати договір, згідно із нормами частини восьмої статті 10 Закону № 2464 існує.

По-перше, це може зробити **застрахована особа**:

- за власним бажанням, якщо такий Договір діяв не менше як один рік;
- у разі систематичного порушення його умов територіальним податковим органом.

По-друге, власне **податковий орган** у разі:

- набуття застрахованою особою відповідно до Закону № 2464 зобов'язань щодо участі в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- виникнення обставин, що не відповідають визначеним Законом № 2464 вимогам до осіб, які мають право брати добровільну участь;
- систематичного порушення застрахованою особою умов Договору;
- смерті застрахованої особи.

По-третє, за згодою сторін:

- якщо договір діяв не менше як один рік.

В інших випадках дострокове розірвання Договору не допускається.

Також потрібно пам'ятати про те, що в разі дострокового розірвання Договору, суми ЄСВ не повертаються, але період, за який було сплачено ЄСВ зараховується до страхового стажу тільки за умови подання Звіту про суми добровільних внесків, передбачених договором про добровільну участь, які підлягають сплаті, і суми доплати в органи доходів і зборів (далі — Звіт) до Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого ЄСВ, затвердженого наказом Міністерства фінансів «Про затвердження Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 14 квітня 2015 року № 435.

Громадянам потрібно також **звернути увагу на те**, що якщо укладений Договір достроково припинено або не виконано його умови, штрафні санкції за такі порушення не передбачені. Звіт подається за періоди, за які сплачено страхові кошти.

Водночас особам, які не виконали умови Договору і виявили бажання знову взяти участь у добровільному страхуванні, надалі в укладенні Договору буде відмовлено.

**Головне управління
Пенсійного фонду України
в Тернопільській області**